

ΦΥΣΕΚΑΣ.

Πέντε χρόνια ήταν ποὺ ψάρευε ὁ Μαρῆς μὲ τὸ δυναμίτη κι' ὅμως πάλι ἡ ἴδια κακοτυχιά, ἡ παλιά του, τὸν εἶχε ἀκολουθήσει. Ἀκόμα κι' αὐτὸν δλόκληρο τὸν καιρό, μόλις εἶχε μπορέσει μὲ μύριους κόπους καὶ κινδύνους, νὰ ζήσει τὴ γυναικα καὶ τὰ τέσσερα παιδιά του, ποὺ πρόσμεναν ψωμῖ στὸ καλῦβι. Ποῦ ήταν λοιπὸν οἱ εὐτυχισμένες ἐκείνες ψαριές, ποὺ τοῦ εἶχαν εἰπεῖ πώς εἶχαν συντύχει σ' ἄλλους φυσεκάδες, ἐκείνες ποὺ τοὺς εἶχαν δώσει ἐκατοστές, ποὺ τοὺς εἶχαν δώσει χιλιάδες ὀκτάδες ψάρι;

Σαρανταπεντάρης, λιγνός, ἀψηλόκορμος ὁ Μαρῆς Μαρῖνος μὲ τὸ τσαλακωμένο φέσι του, μὲ τὸ ἔθωρό του σακάκι, τὸ παλιό του ριγὲ πανταλόνι, γυρισμένο σὲ δίπλες ἀπάνου ἀπὸ τὴ μέση τῆς γάμπας, ἔνπολητος, ὥρες παραμόνευε στὴν ἀπόμακρη παραλία τοῦ νησιοῦ του. Ὁρθὸς ἀπάνω στὸ βράχο μὲ τὰ βαθυογάλανα του μάτια, τὰ μισοσκέπαστα ἀπὸ πυκνὰ φρύδια ἔρευνοῦσε τὰ νερά, ἐνῶ τὸ ἀναμένο τσιγάρο κάπνιζε στὸ στόμα του. Ἡταν φυσεκᾶς ἀφοσιωμένος, ἀγαπητικὸς τῆς τέχνης του, ἀπὸ κείνους ποὺ δὲν μποροῦσαν νὰ ζήσουν μακριὰ ἀπ' τὸ δυναμίτη.

Ἀφότου μιὰ νύχτα κατόπι ἀπὸ τὶς συμβουλές τοῦ συντεκνού του τοῦ Λυσσέα καταπιάστηκε μ' αὐτήν τὴν ἐπιστήμη, οὗτε στιγμὴ πιὰ δὲν τὴν εἶχε παρατήσει καὶ τὴν θυμοῦνταν, ναὶ τὴν θυμοῦνταν καλὰ τὶς νύχτα ἐκείνη, γιατὶ τοῦ εἶχε ἀλλάξει κατάβαθμα τὴ ζωή. Ἡταν δὲ καιρὸς τότε ποὺ δὲ Μαρῆς ἀπαυδισμένος ἀπὸ τοὺς ἄτυχους κάματους τῆς ψαρικῆς, κουρασμένος ἀπ' τὴ ἀδεια φιξίματα τῶν διχτυῶν, πικραμένος καὶ λυπημένος, εἶχε ἀποφασίσει νὰ πάρει τὰ μάτια του γιὰ τὴν Ἀμέρικα. Ἐκεῖ μακριὰ νὰ ζήσει ἔνος, χωρὶς νὰ συλλογιστεῖ πιὰ πατρίδα. Τότες ἵσια τὴ νύχτα τῆς τελειωτικᾶς ἀπόφασης τὸν εἶχε συναπαντήσει διάστημα.

Ο Μαρῆς τοῦ τὰ ἔμευστρησεύτηκε ὅλα. Ἐκεῖνος τὸν συγκράτησε. Στὸ καπελιὸν ὑστερα ποὺ πῆγαν, γιὰ νὰ μιλήσουν καλλίτεοι, δὲ Λυσσέας ξήγησε στὸν ἄλλο τὶς χαρὲς καὶ τὰ καλὰ τοῦ δυναμίτη καὶ τοῦ δώκε τὶς χρειαζούμενες δριμήνεις. Τί φόρθος ήταν, εἶχε πεῖ διάστημα, γιατὶ νὰ δειλιάσει κανένας; μὴν τυχὸν καὶ λαβωθεῖ μὴν τυχὸν καὶ σκοτωθεῖ σὲ κανένα ἀπάνω ἀναπάντεχο σκάσιμο τοῦ φυσεκιοῦ; Μὰ καὶ τί ήταν διάστημα τοῦ λαβώματος μπροστὰ στὸ μεδῦσι τῶν καρδιοχτυπιῶν, μπροστὰ στὸν κινδύνου τὶς γλῦκες ποὺ σὲ συνέπαιραν, δταν βλέποντας νὰ καταβαίνουν τὰ κοπάδια ἀναβεῖς τὸ φυσέκι νὰ χτυπήσεις; δσο γιὰ τὸ σκότωμα, ποιὸς στὸν κόσμο ἀνθρώπος ήταν, ποὺ μποροῦσε ν' ἀποφύγει τὸ θάνατο; Ὁλοι ἀργά ἡ γοήγορα χρωστοῦνται ἔνα κορμὶ στὸν τάφο. Ἐπειτα, ἀπ' αὐτὴ τὴ δουλιὰ εὔκολα καὶ μὲ δέκως κόπο μπροστεῖς νὰ κερδίσει κανένας. Νά δὲ ίδιος δὲ Λυσσέας τόσα χρόνια τώρα φυσεκᾶς δχι μονάχα τίποτα δὲν εἶχε πάθει, μὰ καὶ βάρκα δικῆ του τοῦ βρίσκουνταν καὶ σπιτάκι καὶ καμμιὰ χιλιάδα γρόσα στὴν κασσέλα.

Ως τὸ πρώτο ὁ Μαρῆς ὑστερα, συλλογίστηκε τὰ λόγια τοῦ σύντεκνου. Τὴν ἀλλη μέρα ἔχειντας κάθε ίδεα γιὰ τὴν Ἀμέρικα βγῆκε φυσεκᾶς στὸ βράχο.

Πέντε χρόνια εἶχαν ἀπὸ τότε περάσει γεμάτα φόβο κι' ὅμως διάστημα ὁ Μαρῆς δὲν εἶχε μπορέσει ἀκόμια νὰ χαρεῖ καμμιὰ καλοτυχιὰ ἀπὸ κείνες ποὺ τοῦ εἶχαν ζωγραφίσει. Ἐνα πρώτο σκάνοντας πρόσωρα δὲ δυναμίτης τοῦ πῆρε, τὸ ἀριστερό χέρι. Ὁ φυσεκᾶς λιγοθύμισε. Ὅταν ἤρθε στὸν ἔαυτό του σκούπισε τὸ αἷμα ἔδεσε τὶς σάρκες καὶ γύρισε μὲ κόπο στὸ καλῦβι. Μόλις ἔγιανε, ξαναῆρθε πίσω στὸ βράχο. Τὸ κακὸ αὐτὸν τὸν ἔκαμε ν' ἀγαπήσει πειδὸν βαθιὰ τὴν τέχνη του.

Μ' ὅλο ποὺ ἡ φτώχια του μεγάλωσε ἀπὸ τότε, καμμιὰ ἀπογοήτευση δὲν τοῦ μπῆκε στὴν ψυχή, συντρόφιασε μόνο μ' ἔνα βουτιγκή καὶ ξακολούθησε τὴ δρυλιά. Ὁχι τίποτα δὲ τὰ τὸν ἔκανε τὸ Μαρῆς νὰ πισοδρομήσει. Ἐκεῖ πάντα θὰ στέ-

κουνταν καὶ τὸ δεξί του χέρι νά γιανε, μὲ τὸ στόμα θὰ ξακολουθοῦσε νὰ τὸν φύγει τὸν δυναμίτη. Καινούριος κάθε πρωὶ πρὸς στὴν ἐλπίδα ξεκινοῦσε δι φυσεκᾶς γιὰ τὸ βράχο, καὶ νέων πάλι δινέρων ταξιδευτῆς γιὰ τὸ αὐριανὸ πρωΐ, γυρνοῦσε ὑπεροφανεῖται τοῦ ἥλιου. "Ετοι περνοῦσαν οἱ μέρες.

"Οταν κουρασμένος ἀπ' τὸ ἐπίμονο παραμόνεμα κατέβαινε ἀπ' τὸ βράχο, γνώριζε δι Μαρῆς κάποια σπηλιὰ σκαμένη στὴ ράχη ποὺ ὑψώνονταν ἀπάνω ἀπ' τὴ ἀκρογιάλι. Σπηλιὰ βαθιὰ μὲ καταπράσινους τοὺς τοίχους ἀπ' τὰ κρεμασμένα πολυτάχτια. Ἐκεῖ μέσα ξαπλώνονταν νὰ ξεποστάσει. "Ο δινειροπόλος του τότε χαρακτῆρας ἀνοίγονταν σ' ἀτέλειωτες φαντασίες κι' δινέρωτα. Ε! ἀδύνατο ἦταν θάρχονταν χωρὶς ἄλλο ἢ μέρα ποὺ θὰ πετύχαινε κι' αὐτὸς κανένα μεγάλο φάρεμα, ἢ μέρα ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ βάλει κατί κι' αὐτὸς στὴν ἄκρια. Δὲν τοῦ χρειάζονταν δὰ καὶ μεγάλα πράμπατα. Χίλια, δυὸς χιλιάδες γρόσα. Μαργάρια μονάχα, μαργάρια ἵς μποροῦσε νὰ πιάσει κι' ὑπεροφανεῖται τὰ ἄλλα εὐκολα, γιατὶ δι παρᾶς τὸν παρᾶς γεννοβιολάει. Τὸ πᾶν ἡ ἀρχή, τὸ θεμέλιο τῆς δουλιᾶς. Κατόπι γνώριζε δι Μαρῆς καλλιτερα ἀπ' τὸν κάθε ἄλλο νὰ τὴ μεγαλώσει....

"Οταν θὰ τὰ κατάφερνε κομμάτι, πρῶτα πρῶτα ἔνα σπιτάκι θ' ἀγόραζε στὴ φαμίλια του, νὰ λείψει πιὰ ἀπ' τοὺς κυράδες ποὺ σὲ τῷνε, ὑπεροφανεῖται βάρκα, νὰ γλυτώσει ἀπ' τὶς δανεικὲς καὶ τὶς ξένες. Κατόπι καινούρια φοῦχα, ποδήματα ἀπάνω ἀπ' τὸ γόνατο, φέσι κυπριούριο.

"Ενα καμόγελο, ξεχώριζε ἀπάνω στοὺς στοχασμοὺς αὐτοὺς τὰ χεῖλια τοῦ Φυσεκᾶ.

Μαργάρια μονάχα ἵς μποροῦσε νὰ πιάσει χίλια δυὸς χιλιάδες γρόσα... "Υπεροφανεῖται βάρκα θὰ τὴν ἔκανε καΐκι, τὸ καΐκι τρεχαντῆρι, τὸ τρεχαντῆρι σκοῦνα νὰ ταξιδέψει τὴ Μαρῆν καὶ τὴν "Ασπρη θάλασσα.

"Ο πελαγήσιος μπάτης μοσκοβόλητος χάιδενε τὰ φαρὰ μαλιὰ τοῦ δινειρευτῆ τὰ ξεχιμένα δέξιο ἀπ' τὸ φέσι καὶ τοῦ ἀνέμιζε τὰ γένια.

Φαντάσου νὰ γυροῦσε καραβοκύρης στὸ λιμάνι μὲ τὶς τσέπες γεμάτες λίρες, δῆλοι θὰ τὸν λογάριαζαν τότε καὶ θὰ τὸν ξεχώριζαν ἀνάμεσα σὲ χίλιους νομάτους δείχνοντάς τον μὲ τὸ δάχτυλο.

— Νά δι Μαρῆς Μαργάρινος.

•*

Κάποια ἐρημικὴ παραλία, μιὰ ὥρα μακριὰ ἀπ' τὸ λιμάνι, ἦταν τὸ λημέρι τοῦ Μαρῆ. "Ο Ἰδιος τὴν εἶχε διαλέξει καὶ γνώριζε τὸ κρυφὸ μονοπάτι ἀπ' ὅπου μποροῦσε νὰ κατέβεις. Ἐκεῖ ἦταν ἀφέντης καὶ βασιλιάς. Οἱ ἀμμούδιες, οἱ βράχοι ὅλα δικά του. Μόνος κατάμονος χωρὶς κανένας νὰ τὸν ταράξει. Τὸ πέλαγο κατάντικρά του ξαπλώνονταν διάπλατο καὶ βαθιογάλανο σὰν τὸ λουλάκι συγχά στεφανωμένο μὲ τὶς ἀσπρες κορδῶνες τῶν κυμάτων του. Εντυχία τοῦ φυσεκᾶ ἦταν νὰ τὸ κυττάζει οὐ σὲνα ἀτελείωτο ἀγνάντεμα.

Κι' ὅμως τὸν τελευταῖο αὐτὸν καιρὸ δι θαρρεῖται τοῦ Μαρῆ ἔπειτε δλοένα καὶ στὸ χειρότερο. "Η καταδρομὴ τῆς τύχης τόσο εἶχε βαλθεῖ μαζύ του, ποὺ δχι πιὰ ἡ φτώχια μὰ κι' ἡ πεῖνα ἡ Ἰδια τοῦ κατάρχουν τὴ θύρα. Τί κακοτυχία ἦταν λοιπὸν αὐτὴ ἡ δική του, τί πικρὸ διζικὸ τὸν ἀκολουθοῦσε; Καὶ σὰν νὰ μὴν ἔφταναν αὐτὰ κι' ἔνας νεοερχομένος χωροφύλακας τοῦ εἶχε πέσει ἀπὸ πίσω στὸ κυττάζει.

Πρώτη φορὰ τοῦ τύχαινε καὶ τοῦ Μαρῆ νὰ μπλέξει καὶ μὲ χωροφύλακον. "Ελεύθερα εἶχε δῶς τότε φαρέψει, ἐλεύθερα εἶχε πουλήσει χωρὶς κανένας λέξη νὰ τοῦ πεῖ. "Απορῶντας τί νὰ κάμει φανέρωσε τὸ κακὸ στὸ σύντεκτο ζητῶντας συμβούλη. "Ο Λυσσέας ἀκούσεις σὰν ἀνθρωπος ποὺ γνώριζε ἀπὸ τέτοια.

— Κανένας ἀτζαμῆς θὰ ἦταν χωρὶς ἄλλο, εἶπε, αὐτὸς δι χωροφύλακας, κανένας ποὺ δὲ γνώριζε ἀκόμα τὴ δουλιά του, θάρχονταν κι' αὐτὸς στὸ λογαριασμὸ μὲ τίποτε κεράσματα μὲ τίποτε γροσάκια στὸ χέρι.

— Ο Μαρῆς ἔφυγε παρηγορημένος. Πέρασε ὅμως καιρὸς χωρὶς τὴν παραμικρό-

τερη καλλιτέρεψη. Φυσέκι τοῦ στέκουνταν τώρα πιὰ ἀδύνατο νὰ φέξει τοῦ Μαρῆ ἀπ' τὸ λυσσιαγμένο κυνήγημα. Πάντα ἀπὸ πίσω του δ' ἀνθρωπος αὐτὸς ἄγριος κι' ἀκοίμητος νὺν τοῦ δένει τὰ χέρια. Στὴ σπηλιὰ μέσα καθισμένος τ' ἀπομεσήμερα ὁ φυσεκᾶς, ἀντιστορῶντας τὸν κατατρεγμὸν αὐτὸν καὶ τὸ κυνήγημα ἀπὸ τῇ μιὰ καὶ τῇ φτώχιᾳ του ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἔννοιωθε μιὰ βαθιὰ ἀδημονία στὴν ψυχὴν. Μᾶ τί τοῦ εἶχε κάμει λοιπὸν αὐτοῦ τοῦ χριστιανοῦ γιὰ νὰ τὸν προσκολουθάει ἔτσι; ψυχὴ δὲν εἶχε πειράξει ὡς τότες ὁ Μαρῆς καὶ νὰ σήμερα βρίσκουνταν ἀνθρωποι νὰ θέλουν τὸ κακό του. Δυστυχισμένε Μαρῆ, νὰ τὸ κακό σου, ἀντὶ νὰ σὲ συμπονέσουν, ἀντὶ νὰ σὲ κυττάζουν ἐσένα τὸν καταμόναχο καὶ τὸ φτωχό, σὲ κατατρέχουν καὶ σὲ κυνηγοῦν, σὰν νὰ μὴν ἥταν ἀδέρφια, συναίματοι σὰν νὰ μὴν ἥταν ὁ κόσμος δλος.

Ο φυσεκᾶς σταματοῦσε γιὰ μιὰ στιγμὴ τοὺς λογισμούς. Σὲ λίγο ἡ ἀδημονία του γυρνοῦσε σὲ μιὰν ἀγανάκτηση. Τί ἥθελαν λοιπὸν νὰ τοῦ κάμουν; νηστικὸ νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ πεθάνει συφάμελος. Καὶ τί ἀνακατώνουνταν λοιπὸν δ' χωροφύλακας στὸ φύρεμα. Τί εἶχε νὰ κάμει αὐτὸς μὲ τὰ κοπιάδια; Τοῦ Θεοῦ ἥταν τὰ ψάρια κι' αὐτὸς ἥθελε νὰ φάει καὶ νὰ χορτάσει ὁ κόσμος του. Ἐπαναστατημένος σ' αὐτὲς ἀπάνω τὶς σκέψεις ὁ Μαρῆς κινισθνταν νὰ βγει ἔξω νὰ παραμονέψει. Σὲ κομμάτι μετανοοῦσε. Μιὰ ἔγκαροτέρηση τοῦ ζωγραφίζουνταν στὸ πρόσωπο. Τί νὰ παραμονέψει ἀφοῦ ἐκεῖνος κάπου θὰ τὸν παραφύλαγε. Ἀδικος κάθε κόπος. Κανένα δύνειρο τοῦ φυσεκᾶ δὲ θὰ ξεπληρώνουνταν. Χαμένη κάθε ἐλπίδα. Φτωχὸς πάντα. Τὰ παιδιά του μεροκαματιστάδες, δουλευτάδες τῶν ἄλλων. Πολλὴ ὥρα ἡ πίκρα τοῦ σκέπαζε τὸ νοῦ. Ἀξαρνα κρατιοῦνταν. Ἐβαζε δῆλη του τὴ δύναμη γιὰ νὰ σταματήσει στὸν κατήφορο πὸν σέργουνταν. Προσπαθοῦσε νὰ γρίσει πίσω στὴν πίστη καὶ τὸ θάρρος.

Γιατὶ ἀπελπίζουνταν; Δὲν πίστευε λοιπὸν πιὰ στὴν τύχη; Δὲν ἥταν βέβαιος πῶς θὰ τὴν ἔκλεινε μιὰ μέρα στὴ φούχτα σὰν τὸ πουλάκι; Ποιὸς θὰ λογάριαζε τότε τὸν κατατρεγμό. Σαρανταπεντάρης θὰ ἥταν ἀκόμα ὁ Μαρῆς καὶ δὲν εἶχε καὶ τόσο γεράσει ποὺ νὰ μὴν ἐλπίζει πιὰ στὴν εὐτυχία. Θὰ γίνουνταν χωρὶς ἄλλο τὸ γραμμένο. Γιατὶ, τί ἄλλο ἥταν ἡ ζωὴ παρὰ ἔνα φέξιμο ξαριοῦ ἔνα χαιρόγελο τῆς τύχης;

Ἐτσι ἡ μέρα περνοῦσε κι' ὁ ἥλιος πλησίαζε στὸ βασίλεμά του. Ο φυσεκᾶς μισοζάλιστος ἀπ' τοὺς στοχασμοὺς ἔβγαινε πάλι νὰ παραμονέψει. Βύθιζε τὰ μάτια στὰ νερά. Τίποτα. Στὰ πελάγη ἡσυχία. Κάποιες βάρκες μόνο φαίνουνταν πέρα νὰ φαρεύουν. Ο Μαρῆς γνώριζε τίνος ἥταν. Κουνοῦσε τὸ κεφάλι καὶ μιὰ πίκρα τοῦ ἀνέβαινε στὰ χεῖλη. Αὐτὲς τούλικιστο ψάρευαν ἀναπαμένα καὶ ἥσυχα, κανένας δὲν τὶς κυνηγοῦσε. Τὶς ξανακύτταζε. Η πίκρα του τότε λίγο λίγο γυρνοῦσε σὲ καταφρόνηση. Ἡσυχες; Καὶ τί φελοῦσε ἡ γαλήνη;¹ Αὐτὴν ὁ Μαρῆς τὴν πετοῦσε πιάνοντάς την μὲ τὰ δυὸ δάχτυλα. Καλλίτερα ἡ ἀμάτοστάλαχτη ψυχὴ κι' ἡ τρικυμιασμένη. Καὶ τί καρτεροῦσαν αὐτὲς μέλλο μὲ τὰ δίχτυα καὶ τὰ παραγάδια; Γιὰ λύπηση ἥταν, στοὺς ἀδειοὺς νυκτοκάματους ωιχμένες καὶ στὸν κόπο, ἐνῶ εὐκολία ἥθελε ὁ Μαρῆς καὶ τύχη. Μαγιὰ μονάχα μαγιὰ ἂς μποροῦσε νὰ πιάσει καμμιὰ δυὸ χιλιάδες γρόσα.

Ο φυσεκᾶς ἔκανε μιὰ μεγάλη χερονομία² πρὸς τὴν πλατιὰ θάλασσα καὶ στέκουνταν ἀκίνητος. Η νύχτα ἥταν παντοῦ πιὰ ξαπλωμένη. Οἱ ἐφτὰ διαμαντόπετρες τοῦ ἀμαξιοῦ λαμπτοκοποῦσαν γειτονεύοντας τὸ ἀνέσπερο τρεμούλιασμα τοῦ ἀστρού ποὺ σημαδεύει τὸν τραμουντάνα. Ο Μαρῆς βιάζουνταν νὰ φύγει. Ἐδῶ στὴν ἐρημικὴ παραλία θάρχουνταν σὲ λίγο τὰ πειρασμικὰ κι' οἱ γελοῦδες νὰ στήσουν τὸν ξωτικοὺς χορούς τους.

•••

Ξημερώματα μέρας τοῦ Ἀλωνάρη.

Ο φυσεκᾶς βγῆκε σιγὰ σιγὰ ἀπ' τὸ σπίτι του κλειόντας προσεκτικὰ τὴν θύρα

γιὰ νὰ μὴν κάμει κρότο. Στὸ πρόσωπο του ποὺ χτυποῦσαν οἱ πρῶτες ἀόριστες λάμψεις τῆς αὐγῆς ζωγραφίζουνταν ἡ λύπη. Ἀπ' τὸ μαῦρο ποκάμισό του, τὸ μαῦρο του φέσι, φαίνονταν πὼς εἶχε θλύψη. Κι' ἀλήθεια δὲν ἔχει περάσει οὔτε ἔνας μῆνας ὅπου εἶχε θάψει τὸ ἔνα παιδί του, πεθαμένο ἀπ' τὴν ἐπιδημία ποὺ εἶχε ξεσπάσει στὸ νησὶ καὶ τώρα τὰ δυό του ἄλλα κοίτουνταν ἀπὸ τὸ ἔδιο κακὸ στὸ στρῶμα. Τὸ τί εἶχε ὑποφέρει δλον αὐτὸ τὸ καιρό, μὲ τὴν ἀρρώστια καὶ τὴν φτώχια στὸ σπίτι καὶ τὸ κηπούγημα ἔξω τοῦ χωροφύλακα, ὁ Θεὸς μόνο τὸ γνώριζε καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μαρῆς ποὺ τώκρυψε βαθιὰ στὴν πληγωμένη του ψυχή.

Πόσες φορές δὲν εἶχε ἰδεῖ τὴν πεῖνα νὰ τοῦ σφίγγει τὸ λαιμὸ μὲ τὰ κοκαλιά-οικα δάγκτυλά της, πόσες φορές δὲν τοῦ εἶχε ἔρθει νὰ πέσει ἀπ' τὸν γκρεμούς. Κι' ὅμως ὅλα εἶχε βρεῖ τὴ δύναμη νὰ τὰ ὑποφέρει. "Ομως ἔρχεται στιγμὴ ποὺ ὅλα φτάνουν στὴν ἄκρια καὶ ὁ Φυσεκᾶς ἔβλεπε πὼς τὴν εἶχε πιὰ σιμώσει. Γι' αὐτὸ πρωὶ πρωὶ σήμερα εἶχε ξεκινήσει κατόπι ἀπὸ ἄγρυπνη νῦκτα μὲ τὴν ἀπόφαση στὴν καρδιά. "Ἐπρεπε νὰ τελειώνει μιὰ γιὰ πάνα. "Ἐσωνε. Τοῦ εἶχε μανίσει πιὰ τὸ μάτι. Εσφιξε τὰ δόντια. Στὴν τοσέπη κραυτοῦσε δυὸ φυσέκια δυναμίτη.

Προχώρησε. Δυὸ βήματα πιὸ πίσω ἀκολουθοῦσε διὰ βουτηχτής. Σήμερα θὰ τὸν ἀντιμετώπιζε ὁ Μαρῆς τὸν ἄλλο. Σήμερα θάριχνε τὸ δυναμίτη καὶ ἀς γίνονταν ὅτι ἡταν, ἔξοριά ἀς τὸν ἔστελναν, στὰ μπουδρούμια ἀς τὸν πετοῦσαν. Γιατὶ τροφή καὶ γιατρικά ζητοῦσε τώρα πιὰ γιὰ τὰ παιδιά του καὶ ζωὴ, ζωὴ ποὺ ὁ Θεὸς μονάχα τὴ δίνει καὶ ἀνθρώπος ἀνθρώπου δὲν μπορεῖ νὰ τὴν πάρει.

Α! ἀλλοίμονο σ' ὅποιον ἔρχονταν σήμερα νὰ τὸν ἐμποδίσει. Θὰ τούδειχνε ὁ Μαρῆς τί θὰ πεῖ νὰ σοῦ μανίσει τὸ μάτι.

Μὲ τὶς σκέψεις αὐτὲς καὶ βιάζοντας δλοένα τὸ βῆμα, ἔφτασε διὰ φυσεκᾶς στὴν ἀκρογιαλιά του. Κατέβιηκε καὶ κάθισε λίγο σ' ἔνα βράχο νὰ ξεκουραστεῖ.

"Ερριξε μιὰ ματιὰ στὴ θάλασσα.

"Απανεμιὰ βαθιὰ ποὺ κυματάκι δὲν κουνιοῦνταν. "Ολη ἐκείνη ἡ ἀπεραντωσιὰ ἔλεγες πῶς εἶχε μαρμαρώσει. Πρὸς τὴ δύση καθρεφτίζουνταν ἀκόμα μὲ ἄψυχην ἀντιφεγγιὰ μερικὲς ἀκτίνες τοῦ ἀργοπορημένου φεγγαριοῦ. Καμιαὶ διμίχλῃ στὰ ουρανοθέμελια. Ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά ἀρχικὲς ν' ἀνεβαίνει δὲν ἥλιος.

"Ο Μαρῆς σύλλογίστηκε ἀλήθια τέτοιαν εὐδία δὲν τὴν εἶχε ἰδεῖ ποτὲ ὡς τότε. Κάτω δι πυθμένας δλοκάμαρος μὲ τὴ στρωτὴν ἀμμοσυδιά του.

— Γιατὶ τὸ νερὸ μοιριούσισε διὰ Φυσεκᾶς.

Σταύρωσε τὰ χέρια στὸ στῆθος καὶ ἔκαλοιούθησε νὰ κυττάζει. "Αξιφρνα κάτι σὰν ἔμπνευση τοῦ φώτισε τὸ νοῦ. Μιὰ πρωτόφαντη συγκίνηση τὸν κλόνισε δλόκληρο. "Επιασε τὸ μέτωπο καὶ προσπάθησε νὰ γίνει κύριος στὸν ἑαυτό του. Κάποια ἰδέα ἀρχικὲς νὰ τοῦ κυριαρχεῖ τὸ εἶναι.

Ξανασκέφτηκε. Μὴν τυχόν σήμερα καὶ ἡταν ἡ μέρα ἡ λαχταρισμένη, σήμερα μὴ θὰ τούδοχονταν ἡ τύχη. Στάθηκε καὶ παρατήρησε πάλι τὴ θάλασσα.

Ποιὸς γνώριζε; Γιατὶ ὅχι; "Ισως ἡ εὐδία αὐτῆς ἡ ξαπλωμένη σὰν τὸ λάδι νὰ χρειάζουνταν γιὰ νὰ φέξει καὶ ὁ Μαρῆς τὸ καλοροίζικο ζάρι. Ναὶ καὶ ὑστερα ἀπὸ τόσο κλάμμα.

"Ο φυσεκᾶς ἀνέβιηκε στὸ βράχο καὶ ξερεύνησε προσεκτικὰ τριγύρω. Τίποτα. "Αρχικὲς ν' ἀπορεῖ. Στὴ φαντασία του μέσα ἡ ὑποψία εἶχε πάρει νὰ γίνεται βεβαιώτητα. "Ο ἥλιος ἡταν ἀνεβασμένος τώρα πιὰ περισσότερο ἀπὸ δυὸ δργιές.

"Ο Μαρῆς ξακολούθησε τὸ παραμόνεμα. "Οταν σήκωσε τὰ μάτια ἀπ' τὴ θάλασσα ἡ εἰκόνα τῶν δυὸ ἀρρωστων παιδιῶν του, τοῦ ζάραξε στὸ νοῦ. Τώρα θὰ μποροῦσε καὶ αὐτὰ νὰ τὰ γιατρέψει. Μόλις θὰ πουλοῦσε τὸ ψάρι θά στελνει μήνυμα στὴν Πόλη ναρθεῖ δὲν καλλίτερος γιατρός, μὲ τὰ καλλίτερα γιατρικά του.

"Αξιφρνα κάποια κακὴ θύμηση τοῦ σκότουσε τὸ νοῦ μὲ ἀπαίσιο σύννεφο. "Αν φαίνονταν τώρα κάπου ἐκεῖνος, ἐκείνος ποὺ τὸν κυνηγοῦσε, δι χωροφύλακας. "Ο Μαρῆς ἀνατρίχιασε καὶ τὰ μάτια του ἔβγαλαν δυὸ φλόγες ἀγριας ἀπόφασης.

Γύρισε τὸ βλέμμα πρὸς τὰ κάτω ἐνῶ ἔνα αἴματωμένο χαμόγελο τοῦ στάλαζε ἀπ' τὰ χεῖλα. Πλᾶσι στὰ πόδια του ἦταν τὸ καμάκι. Τὶς τελευταῖς μέρες γιὰ νὰ σκοτώσει τὸν καιρὸ δὲ φυσεκᾶς τοῦ εἶχε γυαλίσει τὰ δόντια καὶ τώρα ἔλαμπαν σὰν λεπίδια στιλέτου. Ὁ ἥλιος ἀνέβαινε δλοένα. Στὴν ψιχὴ τώρα πιὰ τοῦ φυσεκᾶ ἡ βεβαιότητα ἦταν ἀκλόνητη.

Ξακολούθησε νὰ περιμένει δρυμούς, βυθομετρῶντας διοτρύγυνα τὸ πέλαγος. Ὁ βουτηχτής δέκα βίματα παρέκει κάθονταν ἡσυχος.

"Ἄξαφνα ἔνα σύγκρυο ξαπλώθηκε σ' ὅλο τὸ κορμὸν τοῦ Μαρῆ. Στηλώθηκε γερὰ στὰ πόδια γιὰ νὰ μὴν πέσει. "Ολὴ ἡ ζωὴ του συγκεντρώθηκε σ' ἔνα κύτταγμα ἀγωνίας. "Ἐτριψε τὰ μάτια καὶ παρατήρησε μ' ὅλη τὴ δύναμη του. "Οχι δὲ γελιοῦνταν. "Ηταν ἀλήθια. Ἀλήθια.

Κάτι ξαπλωμένο σὰν μαυροπράσινο σύννεφο φαίνουνταν νάρχεται ἀπὸ πάνω. Ὁ Μαρῆς τὸ γνώριζε καλά. "Ηταν κοπάδια, ἦταν σμάρια. Καταίβαναν καταποδιαστὰ κι' ἀτελείωτα. Ὁ Μαρῆς ἔσφιξε στὰ δυὸ χέρια τὸ κεφάλι γιὰ νὰ μὴν τοῦ φύγει δὲ νοῦς. Φώναξε τὸ βουτηχτή γιὰ νὰ ἰδεῖ καὶ κεῖνος.

Σμάρια ἦταν, τόσα ποὺ δὲν τὰ ξαναεῖδε ποτέ του. Είχαν τελειώσει πιὰ λοιπὸν τὰ δνείρατα κι' οἱ φαντασίες. Νά τα ἔρχουνταν ἔρχουνταν, σίμωναν ὅλο ἔνα τὰ κοπάδια. Σὲ κομμάτι θὰ περνοῦσαν μπρὸς ἀπ' τὸ βράχο.

"Ο φυσεκᾶς δυνάμωσε τὴν θέλησή του καὶ κράτησε τὴν τρεμούλα ποὺ τὸν κλόνιζε. Νά λοιπὸν ποὺ γίνουνταν τὸ γραμμένο νά ποὺ ἔρχουνταν ἡ τύχη.

"Ἀπ' τὴν φαριδιὰντὴ τὸ πιὸ λίγο χῆλιες δυὸ χῆλιάδες δκάδες ἦταν δικές του. Νά λοιπὸν ἡ μαγιά ποὺ ξητοῦσε, ἡ μαγιά, τὸ θεμέλιο, ὑστερα δλα εὔκολα γιατὶ δὲ παρδᾶς τὸν παρδᾶ γεννιοβολάδει.

Κάτω ἐκεῖ, μέσα στὴν κουφάλια ἐνὸς βράχου ἀπὸ βραδίς εἶχε πλαγιάσει τὴ βάρκα τοῦ Λυσσέα, θὰ τὴν γέμιζε, ὑστερα θὰ σώριαζε τὰ ἄλλα στὴ σπηλιά, στὶς κουφάλες νὰ ἔρθει νὰ τὰ πάρει.

"Ο Μαρῆς ἔτοιμασε τὸ φυσέκι.

"Ἄρχισαν πιὰ νὰ περνοῦν ἀπὸ μπρὸς ἀπὸ τὸ βράχο τὰ σμάρια. Ὁ φυσεκᾶς καιροφυλάχτησε λίγο ἀκόμα. "Ηθελε νὰ χτυπήσει στὴ μέση, γιὰ νὰ πετύχει καλλίτερα. Τώρα πιὰ ὅλη ἡ θάλασσα ἦταν γεμάτη. Ὁ Μαρῆς ἀναψε τὸ φιτίλι καὶ σφεντύνισε τὸ φυσέκι μὲ τέχητη. Ἐκείνο ἔφυγε σφυριζόντας.

"Ενας δυνατὸς κρότος συντάραξε τὰ νερά. Ψάρια ἀμέτοητα φάνηκαν νὰ πλέουν στὴν δύψη νερφὰ ἡ ζαλισμένα, ἄλλα βυθίστησαν στὸ πυθμένα. Ὁ φυσεκᾶς τρελλὸς ἀπ' τὴ χαρά του κινήθηκε νὰ βουτηχτῇ. Τότε ἔνα δυνατὸ χέρι ἔννοιωσε νὰ τὸν πιάνει ἀπ' τὸν ώμο.

— Στάσου, ἀκούστηκε μιὰ φωνή.

"Ο Μαρῆς γύρισε καὶ εἶδε. Τὰ σκοτισμένα του μάτια ἀντίκρισαν ἀπὸ τὴ μιὰ τὸ χωροφύλακα δρυμοῦ μπρὸς του κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη τὸ βουτηχτή νὰ φεύγει τρέχοντας πρὸς τὸ μονοπάτι.

— Στάσου, ξαναεἰπε ἡ φωνή.

"Ο φυσεκᾶς κινήθηκε ἀπότομα προσπαθῶντας νὰ φέξει κάτω τὸν ἄλλο.

— "Αφισέ με, μούγγροισε.

— "Οχι, ἦταν ἡ ἀπάντηση.

— "Αφισέ με, ξαναμούγγροισε δὲ φυσεκᾶς, ἐνῶ τὰ μάτια του ἔκαιαν σὰν κόκκινα σίδερα.

— "Οχι.

"Ολα τότε χάθηκαν μπρὸς στὰ μάτια τοῦ Μαρῆ. Η θάλασσα κι' οἱ βράχοι γέμισαν μαυρίλα. Τίποτε δὲν μπόρεσε νὰ ξεχωρίσει ἔξδον ἀπὸ τὸ καμάκι ποὺ γυάλιζε χάμωρ.

Μὲ μιὰν ὑπεράνθρωπη δύναμη ἀπαλλάχθηκε ἀπ' τὰ χέρια ποὺ τὸν κρατοῦσαν, καχήλωσε καὶ τὸ πῆρε.

Μὲ φοβερὴ δῷμὴ χύθηκε ἀπάνω στὸν ἄλλο.

Μιὰ πιστολιὰ ἀκούστηκε τότε. Ὁ φυσεκᾶς ἔπεσε ἀπὸ τὴν μιὰ μεριὰ αἵματω-
μένος στὴ θάλασσα κι' ὁ χωροφύλακας ἀπὸ τὴν ἄλλη ἀπάνω στὸ βράχο μὲ τὸ κα-
μάκι μπηγμένο στὸ στῆθος.

Οἱ λιοσίναι πιὰ πολὺ ἀψηλὰ καὶ τὰ σμάρια ἔπειτα ξακολουθοῦσαν νὰ κατεβαί-
νουν δλοένα ἀτελείωτα κι' ἀπανωτά.

ΠΟΛΗ.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΙΑΛΟΥΡΗΣ.

ΑΓΑΘΙΟΥ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ.

A.

Δὲν εἰμ' ἐγὼ φιλόποιος· μ' ἀν θὲς νὰ μὲ μεθύσῃς
δός μου ἀφοῦ πρῶτα σὺ γευθῆς τὴν κοῦπα τὴν χρυσῆ.
Καὶ θὰ δεχθῶ· γιατὶ ἀμα σὺ στὰ χεῖλη τὴν ἐγγίσης
πῶς ἀπὸ τέτοιον κεραστῆ θὰ φύγω τὸ κρασί;
Περνᾷ μου ἡ κοῦπα τὸ φιλί ποῦ σὺ θὺ τῆς χαρίσης
καὶ ψιθυρίζει μου γλυκὰ πῶς ἔχεις πιεῖ κ' ἐσύ.

B.

Τάχα κ' ἐσὺ κρυφαγαπᾶς, Ροδάνθη, καὶ παθαίνεις
καὶ λυώνεις μὲ τὰ μάτια σου ἀκοίμητα, στεγνά;
Ἡ σὺ κοιμᾶσαι ξένοιαστα καὶ λόγος τῆς καημένης
ἀγάπης μου δὲν γίνεται ποτὲ καὶ πουθενά;
Θὰ πάθης ὅμως σύντομα κ' ἐγὼ θὰ καμαρώνω
βρεγμένα σου τὰ μάγουλα μὲ δάκρυα περισσά.
Τὶ ἡ Ἀφροδίτη εἶναι κακὴ γιὰ τᾶλλα· ἀμπ' ἔχει μόνο
καλό, πῶς τάκατάδεκτα κορίτσια τὰ μισῆ.

Γ.

Ολιγην τὴν νύκτα μύρομαι κιάμα τὸ φῶς προβάλῃ
καὶ μοῦ χαρίσῃ ἔνα ἑλιαρό πρωτόπνιτι, νά σου ἐκεῖ
Τὰ χελιδόνια γύρω μου περιλακοῦν καὶ πάλι
στὸ δάκρυ βάλλουν με, σκορδοῦν τὸ κῶμα τὸ γλυκά.
Στέκουν ὑγρὰ τὰ μάτια μου καὶ τῆς Ροδάνθης πάλι
τὸ μέλημα στὰ στήθη μου στριφογυρνάει σιγό.
Φθονερὰ πάφετε πουλλιὰ τὸ πυρολόγι ἀγάλι·
τῆς Φλοιομήλας τὴν λαλὰ δὲν ἔχω μάθει ἐγώ!
Κλαῖτε τὸν Ἰτυλον ἄλλου, μὲς στὰ βουνά, στὰ δάση·
Ἰσως μιὰ στάλα κοιμηθῶ κιόνειρον ἵσως φθάσῃ
καὶ στῆς Ροδάνθης κλίνη με γλυκὰ τὴν ἀγκαλιά.